

*Słowo od Koordynatora Rady Programowej (Ścieżka 1 – listopad 2021)
w postaci artykułu:*

Trójkąt odbudowy i odporności transformacji TETIP w przestrzeni jej praktycznej złożoności

Jan Popczyk

1. W końcu 2020 r. autor artykułu pisał (na platformie TETIP2050 była to hipoteza), że polska energetyka WEK-PK zderzyła się ze ścianą. Koniec 2021 r. pokazuje, że jest już za ścianą. To znaczy została wepchnięta przez rząd na niekontrolowaną spiralę śmierci. Wzrost cen energii elektrycznej i gazu co najmniej o 10%, a paliw transportowych o 30% stał się główną siłą napędową inflacji; według Głównego Urzędu Statystycznego w październiku 2021 r. inflacja konsumencka wyniosła w Polsce 6,8% w ujęciu rocznym (w stosunku do poprzedniego miesiąca ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły o 1%). Nie ma wątpliwości, że na tej spirali energetyka WEK-PK musi być przez rząd „porzucona” (jeśli będzie on chciał uniknąć własnego „zatopienia”).

2. Szczegółowa analiza sytuacji (zasygnalizowanej w p. 1) wymaga na platformie PPTE2050 odpowiedzi. W dużym stopniu jest nią już artykuł [1], o charakterze teoretyczno-praktycznym. Mianowicie, artykuł ten koncentruje się na trójkącie filarów (sił transformacyjnych) TETIP w przestrzeni obejmującej jej opis redukcjonistyczny i praktyczną złożoność. Filarami są: koncepcja TETIP – DURE – Prawo elektryczne. W koncepcji centralną rolę odgrywa triplet paradygmatyczny oraz heurystyki bilansowe i ekonomiczne transformacji TETIP na trajektorii A→B. Razem (triplet i heurystyki) tworzą jej opis redukcjonistyczny (są istotą redukcjonizmu TETIP). W tym aspekcie artykuł [1] koncentruje się na unifikacji teoretycznej koncepcji. Z kolei w wypadku restrukturyzacji DURE artykuł koncentruje się na praktyce, a w wypadku Prawa elektrycznego na jego wymiarze teoretyczno-praktycznym.

3. Generalnie artykuł [1] tworzy dobrą podstawę pod konsolidację praktycznego trójkąta odbudowy (bezpieczeństwa energetycznego, w obecnym znaczeniu, gwarantowanego przez energetykę WEK-PK) i odporności (rynków elektroprosumeryzmu). Wyjście na tak nazwany praktyczny trójkąt sił napędowych transformacji TETIP „zbliża” ją do celów politycznych UE, ale nie pozbawia jej przewagi nad tymi celami. Zatem transformacja TETIP może ułatwić Polsce „powrót” do UE, ale więcej – może uczynić ten powrót (np. w roli sandbox-u, o wymiarze krajowym na JREE) korzystnym dla UE (bo nadmierny obecny populizm celów politycznych UE zagraża jej samej).

Polski trójkąt odbudowy i odporności w obszarze właściwym dla transformacji TETIP

4. Szokowy wzrost cen nośników energii i mająca w nim przyczynę spirala inflacyjna, p.1, domagają się przyspieszenia działań praktycznych i odważniejszej ich alokacji (nowego podziału zadań i odpowiedzialności). Ta sytuacja wymusza w wypadku koncepcji transformacji TETIP większą koncentrację na jej stronie praktycznej. Unifikacja teoretyczna koncepcji osiągnięta w [1] daje podstawy pod taką koncentrację (umożliwia ją). Mianowicie, unifikacja

ta – zapewniająca lepsze rozpoznanie współczesnych stosunków społecznych, zarówno w zakresie szans jak i, przede wszystkim, zagrożeń – umożliwia zaproponowanie alokacji o ustrojowym znaczeniu. Jest ona następująca.

4. 1. Praktyczny wymiar koncepcji TETIP (wywodzący się z jej teoretycznych podstaw) jednoznacznie prowadzi do konkluzji, że elektroprosumeryzm kryje w sobie największy potencjał (z możliwych do wykorzystania od zaraz) na rzecz budowy w Polsce uspołecznionej gospodarki rynkowej, jako przyszłościowego rozwiązania ustrojowego. Jest to potencjał związany z alokacją odpowiedzialności za transformację TETIP z poziomu państwa na poziom elektroprosumentów, przedsiębiorców sektora MMSP oraz samorządów. Tych ostatnich jako siły organizującej transformację, odpowiedzialnej za nią w stopniu dominującym względem odpowiedzialności rządowej, docelowo zgodnie z regułą „80/20”. W regule tej 80% oznacza odpowiedzialność samorządów za odporność elektroprosumencką w horyzoncie 2050. 20%, to odpowiedzialność rządu za infrastrukturę krytyczną obejmującą w przyszłościowym „KSE” (2050) „polskie” połączenia transgraniczne na (europejskim) rynku JREE oraz układy dosyłowe łączące morskie farmy wiatrowe z osłonami kontrolnymi największych elektroprosumentów (korytarz infrastrukturalno-urbanistyczny północ-południe typu „kotwica”).

4. 2. Z kolei reforma DURE oznacza, w praktycznej złożoności transformacji TETIP, realizację dwóch wielkich, ściśle ze sobą powiązanych, zadań rządowych. Są to: wygaszanie (i wygaszenie w ciągu trzech dekad) podsektora wytwórczego elektroenergetyki WEK-PK oraz rekonfiguracja KSE do postaci hybrydowej (całkowicie odmiennej od współczesnej). Mianowicie, w horyzoncie 2050 nie będzie wielkoskalowych źródeł wytwórczych na paliwa kopalne (źródeł węglowych, gazowych, jądrowych), ale nie będzie też obecnego – spójnego (zwartego) topologicznie – podsektora sieciowego nN-SN-110kV-NN. Będą za to struktury elektroprosumenckie wyspowe i bardziej złożone – archipelagowe (w wypadku elektroprosumentów wielowęzłowych), obecnie nazywane on off grid. Dalej będą struktury obszarowe w osłonach kontrolnych jednostek samorządowych JST. Będą połączenia transgraniczne oraz będą układy dosyłowe łączące morskie farmy wiatrowe z korytarzem infrastrukturalno-urbanistycznym. Odpowiedzialność za reformę DURE jest właściwością rządu (rząd w całości jest za nią odpowiedzialny). Regulacje prawne potrzebne do realizacji reformy DURE są właściwością ustawy Prawo energetyczne (powinny być domeną inicjatyw rządowych i sejmowych).

4. 3. Prawo elektryczne obejmuje regulacje prawne właściwe dla transformacji TETIP w jej części odpowiadającej uspołecznionej gospodarce rynkowej. Czyli części obejmującej elektroprosumentów odpowiedzialnych za swoją odporność w zakresie użytkowania energii elektrycznej potrzebnej do zaspokojenia (bez śladu węglowego) własnych potrzeb energetycznych, za pomocą energii elektrycznej produkowanej w źródłach OZE. Dalej, części obejmującej sektor MMSP pretendujący do popytowych rynków elektroprosumeryzmu. Wreszcie, części obejmującej samorzady, realizujące zasadę pomocniczości względem elektroprosumentów oraz sektora MMSP. Regulacje prawne potrzebne do inicjowania elektroprosumeryzmu jako najważniejszego współcześnie sposobu pobudzania rozwoju uspołecznionej gospodarki rynkowej

powinny być domeną inicjatyw Senatu, Izby Parlamentu właściwej do inicjowania regulacji prawnych ponad podziałami politycznymi.

5. W kontekście pp. 4.3 ważny jest przedstawiony w artykule [2] słownik kanoniczny ustawy Prawo elektryczne obejmujący 11 pojęć/nazw (wraz z definicjami i rozszerzeniami dotyczącymi ich podstaw i znaczenia). Tu podaje się – celem zaakcentowania doktrynalnej odmienności Prawa elektrycznego i Prawa energetycznego – tylko nazwy. Są to: koszt elektroekologiczny (KEE), elektroprosument, samorząd realizujący transformację energetyczną JST do elektroprosumeryzmu, certyfikator transformacji elektroprosumenckiej (CTEP), inżynier transformacji elektroprosumenckiej (ITEP), elektroprosumencka platforma handlowa (EPH), wirtualny system elektryczny (WSE), operator wirtualnego systemu elektrycznego (OWSE), zasada współużytkowania zasobów KSE (ZWZ-KSE), Urząd Rozwoju Elektroprosumeryzmu (UREP), Rada Odporności Elektroprosumeryzmu (ROEP).

6. Słownik wymaga udoskonalenia. Już w tym miejscu autor wprowadza korektę nazwy: zamiast nazwy Urząd Rozwoju Elektroprosumeryzmu proponuje nazwę „Agencja Rozwoju Elektroprosumeryzmu” (komentarz w wypadku tej korekty jest zbędny, zwłaszcza w świetle pp. 4.1). Przede wszystkim słownik wymaga jednak dalszych profesjonalnych (krytycznych) studiów, przez środowiska zawodowe zdolne przekraczać swoje bariery dziedzinowe (w nauce i w biznesie) oraz środowiska społeczne (zdolne otworzyć się na złożoność współczesnego świata). Ponad wszystko, słownik nawet w obecnej postaci, początkowej, wskazuje Prawo elektryczne jako najważniejsze miejsce pozwalające wykorzystać transformację TETIP do konsolidacji opisu uspołecznionej gospodarki rynkowej w Polsce. Tej szansy nie da się przecenić w obecnej sytuacji gospodarczej, politycznej i społecznej kraju.

[1] Popczyk J.: [Ustawa o dostępie do informacji](#) – początek Prawa elektrycznego.

[2] Popczyk J.: *PRAWO ELEKTRYCZNE – mapa prac rozwojowych i proponowana struktura (rozdziały) ustawy*. [Biuletyn PPTE2050](#) nr 2(4)/2021, Energetyka nr 7/2021